

ESG 2015

СТАНДАРТЫ І РЕКАМЕНДАЦЫІ ЗАБЕСПЯЧЭННЯ ЯКАСЦІЕЎРАПЕЙСКАЙ
ПРАСТОРЫ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ (ESG)

СТАНДАРТЫ І РЕКАМЕНДАЦЫІ ЗАБЕСПЯЧЭННЯ ЯКАСЦІ ЕЎРАПЕЙСКОЙ ПРАСТОРЫ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ (ESG)

Аўтары:

Еўрапейская асацыяцыя па забеспячэнні якасці вышэйшай адукацыі (ENQA)

Еўрапейскі саюз студэнтаў (ESU)

Еўрапейская асацыяцыя ўніверсітэтаў (EUA)

Еўрапейская асацыяцыя ўстановаў вышэйшай адукацыі (EURASHE)

У супрацоўніцтве з:

Інтэрнацыяналам адукацыі (EI)

Канфедэрацыяй еўрапейскага бізнэса “Бізнэс-Еўропа” (BUSINESSEUROPE)

Еўрапейскім рээстрам забеспячэння якасці вышэйшай адукацыі (EQAR)

Дадзеныя Стандарты і рэкамендацыі выдадзеныя пры падтрымцы фінансаванага ЕС праекта “Павышэнне якасці за кошт інавацыйных палітык і практык” (EQUIP).

Erasmus+

саюза

Фінансуецца сумесна з праграмай “Эразмус+” Еўрапейскага

Змест

Прадмова.....	4
I. Кантэкст, вобласць прымянення, мэты і прынцыпы.....	5
Уводзіны.....	5
Вобласць прымянення і паняцці	6
ESG: мэты і прынцыпы	7
II. Еўрапейскія стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці ў сферы вышэйшай адукацыі.....	9
Частка 1: Стандарты і рэкамендацыі ўнутранага забеспячэння якасці.....	10
Частка 2: Стандарты і рэкамендацыі знешняга забеспячэння якасці	18
Частка 3: Стандарты і рэкамендацыі агенцтвам забеспячэння якасці.....	22
III. ДАДАТАК: Зборны пералік стандартаў забеспячэння якасці ў сферы вышэйшай адукацыі.....	26
Частка 1: Стандарты ўнутранага забеспячэння якасці ў вышэйшых навучальных установах.....	26
Частка 2: Стандарты знешняга забеспячэння якасці ў вышэйшай адукацыі.....	27
Частка 3: Стандарты для агенцтваў знешняга забеспячэння якасці.....	28

Прадмова

Стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі (ESG) былі прынятыя ў 2005 годзе міністрамі, адказнымі за вышэйшую адукацыю, па прапанове, падрыхтаванай Еўрапейскай асацыяцыяй па забеспячэнні якасці вышэйшай адукацыі (ENQA) у супрацоўніцтве з Еўрапейскім саюзам студэнтаў (ESU)¹, Еўрапейскай асацыяцыяй устаноў вышэйшай адукацыі (EURASHE) і Еўрапейскай асацыяцыяй універсітэтаў (EUA).

З 2005 года быў дасягнуты значны прагрэс у забеспячэнні якасці і ў іншых напрамках Балонскага працэсу, такіх як рамкі кваліфікацый і прызнанне і прасоўванне выкарыстання вынікаў навучання. Усё гэта спрыяе паступоваму пераходу да студэнтарыентаванага падыходу ў адукацыі і навучанні. У кантэксце дадзеных змен, у 2012 годзе Камюніке Міністраў, адказных за сферу вышэйшай адукацыі, заклікала Групу E4 (ENQA, ESU, EUA, EURASHE) да супрацоўніцтва з Інтэрнацыяналам адукацыі і Канфедэрацыяй еўрапейскага бізнэса “Бізнэс-Еўропа”, а таксама Еўрапейскім рэестрам забеспячэння якасці вышэйшай адукацыі каб падрыхтаваць прапановы па перавыданні Стандартаў і рэкамендацый забеспячэння якасці ENEA² “для паляпшэння выразнасці Стандартаў, іх практычнай прымяняльнасці і эфектыўнасці, уключаючы вобласць прымянення”.

Праведзеная праца па перавыданні ўключала некалькі раўндаў кансультацый з прыцягненнем як ключавых арганізацый-стэйкхолдэраў, так і міністэрстваў. Атрыманыя шматлікія каментары, прапановы і рэкамендацыі былі падрабязна прааналізаваныя і прынятыя пад увагу Кіруючай групай (SG) Балонскага працэса. Усе яны знайшлі сваё адлюстраванне ў канчатковай версіі Стандартаў 2015 года.

Стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі - 2015 былі прынятыя міністрамі, адказнымі за вышэйшую адукацыю ў Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі ў траўні 2015 года. У выніку перавыдання Стандартаў з улікам усіх меркаванняў мы ўпэўненыя, што ESG-2015 адлюстроўвае ўзгодненую пазіцыю ўсіх арганізацый і міністэрстваў, зацікаўленых ва ўдасканаленні забеспячэння якасці адукацыі ў Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі, і, такім чынам, гэты дакумент забяспечвае трывалы грунт для паспяховай рэалізацыі яго зместу.

Еўрапейская асацыяцыя па забеспячэнні якасці вышэйшай адукацыі (ENQA)
Еўрапейскі саюз студэнтаў (ESU)
Еўрапейская асацыяцыя ўніверсітэтаў (EUA)

¹Еўрапейскі саюз студэнтаў раней быў вядомы як Нацыянальныя студэнцкія саюзы Еўропы.

² ENEA - Еўрапейская прастора вышэйшай адукацыі

Еўрапейская асацыяцыя ўстановаў вышэйшай адукацыі (EURASHE)

У супрацоўніцтве з:

Інтэрнацыяналам адукацыі (EI)

Конфедэрацыяй еўрапейскага бізнэса “Бізнэс-Еўропа” (BUSINESSEUROPE)

Еўрапейскім рээстрам забеспячэння якасці вышэйшай адукацыі (EQAR)

I. Кантэкст, вобласць прымянення, мэты і прынцыпы

Уводзіны

Вышэйшая адукацыя, навуковыя даследаванні і інавацыі з'яўляюцца вырашальнымі фактарамі для падтрымання сацыяльнага адзінства, эканамічнага росту і глабальнай канкурэнцыі. Улічваючы памкненне еўрапейскіх грамадстваў да стварэння трывалага падмурка ведаў сваёй супольнасці, можна сцвярджаць, што вышэйшая адукацыя з'яўляецца істотнымі кампанентамі сацыяльна-эканамічнага і культурнага развіцця. У той жа час, усё большы попыт на спецыяльныя навыкі і кампетэнцыі прад'яўляе да вышэйшай адукацыі новыя патрабаванні.

Шырэйшы доступ да вышэйшай адукацыі прадастаўляе вышэйшым навучальным установам магчымасць выкарыстання ўсё больш разнастайнага індывідуальнага досведу. У адказ на дыверсіфікацыю і большыя чаканні ад яе, вышэйшая адукацыя мае патрэбу ў карэнным змяненні падыходу ў прадстаўленні сваіх паслуг. Наспела неабходнасць у метадыках і метадах навучання і выкладання, арыентаваных на студэнта, у пошуку больш гнуткіх адукацыйных траекторый і прызнанні кампетэнцый, набытых па-за рамкамі фармальна-адукацыйных праграм. Самі ВНУ пачынаюць усё больш адрознівацца адна ад адной па сваіх місіях, спосабах забеспячэння паслуг, супрацоўніцтве, уключаючы рост міжнароднага характару адукацыі, электроннага навучання і новых метадаў выкладання³. Забеспячэнне якасці адукацыі адыгрывае ключавую ролю ў падтрымцы гэтых змен у адукацыйных сістэмах ВНУ, у той жа час, гарантуючы, што кваліфікацыі, атрыманыя студэнтамі, і засвоеныя імі веды і навыкі застаюцца галоўнай місіяй адукацыйных устаноў.

Асноўная мэта Стандартаў і рэкамендацый забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі заключаецца ў тым, каб садзейнічаць лепшаму разуменню забеспячэння якасці навучання і выкладання ва ўсіх краінах і для ўсіх стэйкхолдэраў⁴. Стандарты адыгрывалі і будуць надалей адыгрываць важную ролю ў развіцці нацыянальных і міжнародных сістэм забеспячэння якасці ў Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі і ў памежным супрацоўніцтве. Уключаюцца ў працэсы забеспячэння якасці, асабліва знешняга, дазваляе еўрапейскім сістэмам вышэйшай адукацыі дэманстраваць якасць і павялічваць адкрытасць сваіх сістэм навучання і, тым

³ Камюніке Еўрапейскай камісіі: "Адкрыты доступ да адукацыі: інавацыйнае выкладанне і навучанне для ўсіх дзякуючы новым тэхналогіям і адкрытым адукацыйным рэсурсам", COM (2013) 654, канчатковая версія, http://ec.europa.eu/education/news/doc/openingcom_en.pdf

⁴ Калі не пазначана іншае, у дадзеным дакуменце тэрмін "стэйкхолдэры" ("зацікаўленыя бакі") мае пад сабой усіх актараў у межах адукацыйнай установы, у тым ліку студэнтаў і супрацоўнікаў, а таксама знешніх зацікаўленых бакоў, такіх як працадаўцы і знешнія партнёры ўстановы.

самым, спрыяць узаемнаму даверу і лепшаму прызнанню сваіх кваліфікацый, праграм⁵ і іншых відаў прадастаўлення адукацыйных паслуг.

Стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі (ESG) выкарыстоўваюцца адукацыйнымі ўстановамі і агенцтвамі забеспячэння якасці як даведачны дакумент для сістэм знешняга і ўнутранага забеспячэння якасці ў вышэйшай адукацыі. Больш таго, яны выкарыстоўваюцца Еўрапейскім рээстрам забеспячэння якасці вышэйшай адукацыі, адказным за рэгістрацыю агенцтваў забеспячэння якасці, адпаведным патрабаванням ESG.

Вобласць прымянення і паняцці

Дадзеныя Стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці ўяўляюць сабой збор стандартаў і рэкамендацый для ўнутранага і знешняга забеспячэння якасці ў вышэйшай адукацыі. Яны не з'яўляюцца стандартамі якасці, не апісваюць рэалізацыю працэдуры забеспячэння якасці, а носяць рэкамендацыйны характар і ахопліваюць істотныя аспекты забеспячэння якасці і адукацыйнага асяроддзя ў вышэйшай адукацыі. ESG павінны разглядацца ў шырэйшым кантэксце, які ўключае рамкі кваліфікацый, ECTS⁶ і Дадатак да дыплама, якія таксама спрыяюць павышэнню празрыстасці і ўзаемнага даверу ў адукацыйнай сферы Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі.

Галоўны акцэнт ESG - у забеспячэнні якасці навучання і выкладання ў вышэйшай адукацыі, уключаючы адукацыйнае асяроддзе і істотныя сувязі з навуковымі даследаваннямі і інавацыямі. Акрамя таго, у саміх ВНУ ёсць палітыка і працэдуры гарантавання і ўдасканалення якасці іншых відаў сваёй дзейнасці, такіх як навуковыя даследаванні і кіраванне.

Стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі ахопліваюць усю сферу вышэйшай адукацыі, якая прапануецца на Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі, незалежна ад віду або месца навучання. Такім чынам, дадзеныя Стандарты і рэкамендацыі прымяняльныя да ўсёй вышэйшай адукацыі, уключаючы міжнацыянальную і памежную. **У дадзеным дакуменце тэрмін “праграма” датычыцца сферы вышэйшай адукацыі ў самым шырокім кантэксце, у тым ліку адукацыі, якая не з'яўляецца часткай праграмы, што вядзе да атрымання фармальнай ступені.**

⁵ Тэрмін “праграма” у дадзеным дакуменце датычыцца прадастаўлення паслуг у галіне вышэйшай адукацыі ў самым шырокім сэнсе, у тым ліку прадастаўлення паслуг, якія не з'яўляюцца часткай праграмы, што вядзе да атрымання фармальнай ступені.

⁶ Еўрапейская сістэма пераводу/пераносу і назапашвання крэдытаў

Вышэйшая адукацыя ставіць перад сабой мноства задач, уключаючы выхаванне ў студэнтаў актыўнай грамадзянскай пазіцыі, падрыхтоўку да будучай прафесіі (у т.л. навыкі і веды для паспяховага будучага працаўладкавання), падтрымку асабістага росту, закладку шырокага грунта перадавых ведаў і стымуляванне ўдзелу ў навуковых даследаваннях і інавацыйнай дзейнасці⁷. Такім чынам, стэйкхолдэры, якія ставяць прыярытэтам розныя задачы, могуць па-рознаму ўспрымаць якасць вышэйшай адукацыі, і сістэма забеспячэння якасці адукацыі павінна прымаць да ўвагі гэтыя розныя меркаванні. *Якасць*, хоць яе складана вызначыць, з'яўляецца, галоўным чынам, вынікам узаемадзеяння паміж выкладчыкамі, студэнтамі і адукацыйным асяроддзем ВНУ. Забеспячэнне якасці павінна забяспечыць такое адукацыйнае асяроддзе, у якім змест праграм, адукацыйных магчымасцяў і тэхнічныя сродкі будуць адпавядаць агульнай мэце.

У аснове дзейнасці па забеспячэнні якасці ляжаць дзве асноватворныя мэты: *падсправаздачнасць* і *ўдасканаленне*. Сумеснае дасягненне гэтых мэтай спрыяе фарміраванню даверу да дзейнасці вышэйшай навучальнай установы. Паспяхова ўкаранёная сістэма забеспячэння якасці прадаставіць неабходную для самой ВНУ і для грамадскасці інфармацыю пра якасць дзейнасці вышэйшай навучальнай установы (*падсправаздачнасць*), а таксама прапануе парады і рэкамендацыі па яе паляпшэнні (*удасканаленне*). Такім чынам, забеспячэнне і ўдасканаленне якасці з'яўляюцца ўзаемазвязанымі. Яны могуць спрыяць развіццю *культуры якасці*, якая ахоплівае ўсіх: ад студэнтаў і выкладчыкаў да кіраўніцтва ВНУ.

Тэрмін “забеспячэнне якасці” у дадзеным дакуменце выкарыстоўваецца для апісання ўсіх відаў дзейнасці ў рамках цыклу пастаяннага ўдасканалення, г.зн. дзейнасці па забеспячэнні і ўдасканаленні якасці.

Калі не пазначана іншае, у дадзеным дакуменце тэрмін “*стэйкхолдэры*” (“*зацікаўленыя бакі*”) датычыць усіх актараў у межах адукацыйнай установы, у тым ліку студэнтаў і супрацоўнікаў, а таксама знешніх стэйкхолдэраў, такіх як працадаўцы і знешнія партнёры ўстановы.

Словазлучэнне “*адукацыйная ўстанова*” выкарыстоўваецца ў дадзеных Стандартах і рэкамендацыях для абазначэння вышэйшых навучальных устаноў. Аднак, у залежнасці ад падыходу ВНУ да працэдур забеспячэння якасці, словазлучэнне можа адносіцца да адукацыйнай установы ў цэлым, яе структурнага падраздзялення або асобных дзеючых асоб унутры ВНУ.

⁷ Рэкамендацыя Rec (2007 г.)6 Камітэта міністраў Савета Еўропы аб адказнасці дзяржавы за вышэйшую адукацыю і навуковыя даследаванні, http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/News/pub_res_EN.pdf

Стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі (ESG): мэты і прынцыпы

ESG маюць наступныя мэты:

- **Яны ўсталёўваюць агульную структуру** сістэм забеспячэння якасці навучання і выкладання на еўрапейскім, нацыянальным і інстытуцыйным узроўнях;
- **Яны дазваляюць забеспечваць і ўдасканальваць якасць** сістэм вышэйшай адукацыі ў Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі;
- **Яны падтрымліваюць узаемны давер паміж стэйкхолдэрамі** і, такім чынам, садзейнічаюць прызнанню акадэмічных ступеняў і мабільнасці ўнутры і паміж дзяржавамі;
- **Яны прапануюць інфармацыю па забеспячэнні якасці ў** Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі.

Гэтыя мэты задаюць структуру, у рамках якой Стандарты і рэкамендацыі могуць быць рознымі шляхамі выкарыстання і рэалізаваныя рознымі ВНУ, агенцтвамі і краінамі. Еўрапейская прастора вышэйшай адукацыі характарызуецца разнастайнасцю палітычных сістэм, сістэм вышэйшай адукацыі, сацыякультурных і адукацыйных традыцый, моў, памкненняў і спадзяванняў. Усё гэта робіць недарэчным прымяненне адзінага непарушнага падыходу да якасці і забеспячэння якасці ва ўсіх еўрапейскіх сістэмах вышэйшай адукацыі. Шырокае прызнанне ўсіх стандартаў з'яўляецца перадумовай для дасягнення агульнага разумення забеспячэння якасці ў Еўропе. Па гэтых прычынах Стандарты і рэкамендацыі павінны насіць дастаткова абагульнены характар, каб быць прымяняльнымі да ўсіх форм адукацыйных паслуг.

Стандарты і рэкамендацыі прапануюць вызначаныя крытэры на еўрапейскім узроўні, па якіх ацэньваецца дзейнасць агенцтваў забеспячэння якасці⁸. Гэта гарантуе, што агенцтвы ў Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі будуць прытрымлівацца адзінага збора прынцыпаў, а працэсы і працэдурныя будуць адпавядаць мэтам і патрабаванням нацыянальных кантэкстаў.

ESG заснаваныя на наступных чатырох прынцыпах забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі:

⁸ Агенцтвы, якія робяць заяўкі на ўключэнне ў Еўрапейскі рэестр забеспячэння якасці, праходзяць знешнюю экспертызу па крытэрах Стандартаў і рэкамендацый. Акрамя таго, Еўрапейская асацыяцыя па забеспячэнні якасці вышэйшай адукацыі (ENQA) бярэ пад увагу адпаведнасць агенцтва забеспячэння якасці крытэрам ESG, калі апошнія прэтэндуе на статус паўнапраўнага членства ў ENQA.

1. Вышэйшыя навучальныя ўстановы нясуць галоўную адказнасць за якасць сваіх адукацыйных паслуг і за забеспячэнне іх якасці;
2. Забеспячэнне якасці адказвае патрэбам разнастайных сістэм вышэйшай адукацыі, адукацыйных устаноў, праграм і студэнтаў;
3. Забеспячэнне якасці спрыяе развіццю культуры якасці;
4. Забеспячэнне якасці прымае пад увагу патрэбы і жаданні студэнтаў, усіх іншых стэйкхолдэраў і грамадства.

II. Еўрапейскія стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці ў сферы вышэйшай адукацыі

Стандарты забеспячэння якасці размеркаваныя па трох накірунках:

1. Унутранае забеспячэнне якасці
2. Знешняе забеспячэнне якасці
3. Агенцтвы забеспячэння якасці

Тым не менш, неабходна мець на ўвазе, што гэтыя тры часткі непарыўна ўзаемазвязаныя і ўтвараюць аснову Еўрапейскай структуры забеспячэння якасці. Знешняе забеспячэнне якасці, апісанае ў Частцы 2, прызнае стандарты ўнутранага забеспячэння якасці, апісаныя ў Частцы 1. Такім чынам, гэта гарантуе ўзгодненасць працы, праведзенай унутры адукацыйных устаноў, і любых працэдур знешняга забеспячэння якасці, якія яны праходзяць. Аналагічным чынам Частка 3 суадносіцца з Часткай 2. У выніку, гэтыя тры часткі дапаўняюць адна адну як у рамках асобных ВНУ, так і ў агенцтвах, а таксама спрыяюць разуменню іншымі стэйкхолдэрамі свайго ўнёска ў агульную структуру. А значыць, усе тры часткі павінны трактавацца як адно цэлае.

Стандарты апісваюць узгодненую і агульнапрынятую практыку забеспячэння якасці вышэйшай адукацыі ў Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі і таму павінны ўлічвацца і выконвацца ўсімі, хто мае дачыненне да рэалізацыі ўсіх відаў вышэйшай адукацыі.⁹ Для зручнасці выкарыстання, у Дадатку змешчаны Зборны пералік стандартаў забеспячэння якасці ў вышэйшай адукацыі.

Рэкамендацыі тлумачаць, чаму стандарты важныя, і апісваюць, якім чынам яны могуць быць рэалізаваныя. Яны даюць прыклады паспяховага прымянення стандартаў у адпаведных галінах для аналізу ўсімі актарамі, якія задзейнічаныя ў забеспячэнні якасці. Рэалізацыя рэкамендацый вар'іруецца ў залежнасці ад кантэкста.

⁹ У дадзеных Стандартах прынята агульнае ўжыванне ангельскага мадальнага дзеяслова “быць павінным” (“should”), які мае дадатковае значэнне рэкамендацыйнасці і ўзгодненасці.

Частка 1: Стандарты і рэкамендацыі ўнутранага забеспячэння якасці

1.1. Палітыка забеспячэння якасці

Стандарт:

Адукацыйныя ўстановы павінны мець адкрытую палітыку забеспячэння якасці, якая з'яўляецца часткай палітыкі стратэгічнага кіравання ВНУ. Унутраныя стэйкхолдэры павінны распрацоўваць і ўкараняць гэтую палітыку з дапамогай адпаведных структур і працэсаў і з прыцягненнем знешніх стэйкхолдэраў.

Рэкамендацыі:

Дадзеная палітыка і працэсы з'яўляюцца асноватворнымі слупамі лагічна выбудаванай і паслядоўнай сістэмы забеспячэння якасці ВНУ. Гэтая сістэма ўяўляе сабой цыкл пастаяннага ўдасканалення і палягчае падсправаздачнасць адукацыйнай установы. Яна спрыяе развіццю культуры якасці, дзякуючы якой усе ўнутраныя стэйкхолдэры бяруць на сябе адказнасць за якасць і яе забеспячэнне на ўсіх узроўнях функцыянавання ВНУ. Для палягчэння яе рэалізацыі на ўсіх узроўнях, палітыка забеспячэння якасці мае афіцыйны статус і даступная шырокай грамадскасці.

Гэтая палітыка з'яўляецца найбольш эфектыўнай, калі яна адлюстроўвае сувязь паміж навуковымі даследаваннямі, выкладаннем і навучаннем, а таксама ўлічвае нацыянальны кантэкст, у якім працуе адукацыйная ўстанова, інстытуцыйны падыход і сістэму стратэгічнага кіравання ВНУ. Такая палітыка падтрымлівае:

- Арганізацыю сістэмы забеспячэння якасці;
- Кафедры, школы, факультэты і іншыя арганізацыйныя падраздзяленні, падраздзяленні інстытуцыйнага кіраўніцтва, а таксама асобных супрацоўнікаў і студэнтаў у выкананні імі абавязкаў па забеспячэнні якасці;
- Працэсы, якія забяспечваюць акадэмічную рэпутацыю і свабоду, пільнасць супраць акадэмічнай недобрасумленнасці;
- Працэсы, якія прадухіляюць нецярпімасць любога роду і дыскрымінацыю студэнтаў і выкладчыкаў;
- Удзел знешніх стэйкхолдэраў у забеспячэнні якасці.

Гэтая палітыка рэалізуецца з дапамогай разнастайных працэсаў унутранага забеспячэння якасці, удзел у якіх адкрыты для ўсіх падраздзяленняў ВНУ. Тое, якім чынам яна ажыццяўляецца, кантралюецца і правяраецца, вырашае сама адукацыйная ўстанова.

Палітыка забеспячэння якасці таксама ахоплівае любую дзейнасць ВНУ, якая ажыццяўляецца субпадрадчыкамі або партнёрамі.

1.2 Распрацоўка і зацвярджэнне праграм

Стандарт

Адукацыйныя ўстановы павінны мець працэдуры для распрацоўкі і зацвярджэння сваіх праграм. Праграмы павінны распрацоўвацца так, каб найлепшым чынам адпавядаць вызначаным для іх мэтам, уключаючы зададзеныя вынікі навучання. Кваліфікацыя, якую студэнт атрымлівае ў выніку засваення праграмы, павінна быць дакладна апісанай і растлумачанай студэнту і суаднесенай з адпаведным узроўнем нацыянальнай рамкі кваліфікацый і, такім чынам, Рамкі кваліфікацый Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі.

Рэкамендацыі:

Адукацыйныя праграмы з'яўляюцца асновай фарміравання адукацыйных місій вышэйшых навучальных устаноў. Яны забяспечваюць студэнтам як акадэмічныя веды, так і неабходныя ўменні і навыкі, у тым ліку пераносныя навыкі, якія ўплываюць на асобаснае развіццё студэнтаў і могуць быць карыснымі ў іх будучых кар'ерах.

Праграмы ВНУ павінны распрацоўвацца пры наяўнасці:

- адпаведнасці агульных мэтаў праграм інстытуцыйнай стратэгіі, а таксама разгорнутых зададзеных вынікаў навучання;
- удзелу студэнтаў і іншых стэйкхолдэраў у распрацоўцы праграм;
- пастаяннага ўдасканалення за кошт знешніх экспертыз і наяўнасці даведачна-інфармацыйных рэсурсаў;
- рэалізацыі чатырох мэтаў вышэйшай адукацыі, вызначаных Саветам Еўропы (гл. Вобласць прымянення і паняцці¹⁰);
- умоваў для паступовага паглыблення ведаў і асабістага росту студэнта ў працэсе засваення праграмы;
- зададзенага аб'ёму працавыдаткаў студэнтаў (напрыклад, у ECTS);
- добра арганізаваных і прадуманых умоваў праходжання вытворчай практыкі, у месцах, якія адпавядаюць яе задачам¹¹;

¹⁰ Рэкамендацыя Rec (2007 г.)6 Камітэта міністраў Савета Еўропы

- магчымасці афіцыйнага інстытуцыйнага зацвярджэння праграмы асобамі або органамі, не датычнымі да распрацоўкі праграмы.

1.3 Навучанне, выкладанне і ацэнка, арыентаваныя на студэнта

Стандарт:

Адукацыйныя ўстановы павінны гарантаваць, што працэсы навучання і выкладання стымулююць студэнтаў да актыўнага ўдзелу ў рэалізацыі адукацыйнага працэсу і што працэдуры і метады ацэнкі адлюстроўваюць гэты падыход.

Рэкамендацыі:

Навучанне і выкладанне, арыентаваныя на студэнта, адыгрываюць важную ролю ў стымуляцыі матывацыі навучэнцаў, іх самарэфлексіі і заахвочанасці навучальным працэсам. Для ВНУ гэта азначае неабходнасць уважлівага і руплівага падыходу да распрацоўкі і выкладання адукацыйных праграм і ацэнкі вынікаў навучання.

Навучанне і выкладанне, арыентаваныя на студэнта, для ВНУ азначаюць:

- павагу і клопат пра розныя групы студэнтаў і іх патрэбы, рэалізацыю іх магчымасцяў выбару гнуткіх траекторый навучання;
- выкарыстанне ў розных сітуацыях розных формаў навучання і выкладання;
- свабоднае выкарыстанне разнастайных педагагічных метадык;
- рэгулярную ацэнку і карэктыроўку прымянення педагагічных метадык і відаў навучання і выкладання;
- заахвочванне ў студэнтах незалежнага мыслення і самастойнага навучання, пры належным кіраўніцтве і падтрымцы з боку выкладчыка;
- умацаванне ўзаемнай павагі паміж выкладчыкам і студэнтам;
- наяўнасць адэкватных працэдур рэагавання на скаргі студэнтаў.

З улікам важнасці ацэнкі для навучальнай паспяховасці і будучай кар'еры студэнтаў, працэсы забеспячэння якасці ў галіне ацэнкі павінны ўлічваць наступнае:

¹¹ Стажыроўкі на працоўным месцы (вытворчая практыка) уключаюць у сябе вучнёўства (*traineeships*), навучальныя стажыроўкі/інтэрнатуру (*internships*) і іншыя віды навучання па праграме, якія праходзяць па-за межамі ВНУ і якія дазваляюць студэнту атрымаць практычны досвед у галіне, звязанай з яго адукацыяй.

- Асобы, якія займаюцца ацэнкай, павінны валодаць існуючымі метадамі тэставання і праверкі ведаў студэнтаў і атрымліваць падтрымку ў павышэнні сваёй кваліфікацыі ў гэтай галіне;
- Крытэры і метады ацэнкі, а таксама крытэры выстаўлення адзнак павінны быць загадзя апублікаваныя;
- Працэс ацэньвання павінен дэманстраваць ступень дасягнення студэнтам зададзеных вынікаў навучання. Студэнт павінен мець зваротную сувязь і, пры неабходнасці, атрымліваць парады па працэсе навучання;
- Ацэнка ведаў студэнта, калі гэта магчыма, павінна праводзіцца некалькімі экзаменатарамі;
- Палажэнні пра правілы ацэнкі павінны ўлічваць змякчальныя абставіны;
- Ацэнка павінна быць паслядоўнай і справядлівай у адносінах да ўсіх студэнтаў і праводзіцца ў адпаведнасці з усталяванымі працэдурамі;
- Павінна быць прадугледжана афіцыйная працэдура апеляцыі.

1.4 Прыём у ВНУ, навучальны прагрэс, прызнанне кваліфікацый і атэстацыя студэнта

Стандарт:

ВНУ павінны паслядоўна прымяняць загадзя вызначаныя і апублікаваныя палажэнні, якія рэгулююць усе перыяды “жыццёвага цыклу” студэнта, г.зн. яго прыём у ВНУ, навучальны прагрэс, прызнанне кваліфікацый і атэстацыя.

Рэкамендацыі:

Забеспячэнне ўмоваў і падтрымка акадэмічнага поспеху студэнтаў - першачарговая зацікаўленасць саміх студэнтаў, а таксама адукацыйных праграм, навучальных устаноў і іх сістэм. Таму надзвычай важна, каб працэдуры прыёму, ацэнкі, прызнання кваліфікацый і выпуску студэнтаў дакладна адпавядалі вызначаным для іх мэтам і задачам, асабліва ўлічваючы мабільнасць студэнтаў у рамках розных адукацыйных сістэм і па-за іх межамі.

Важна, каб палітыка і крытэры прыёму студэнтаў былі паслядоўнымі і празрыстымі. Неабходна праводзіць кароткі курс азнаямлення студэнтаў з навучальнай установай і яе праграмай пасля прыёму ў ВНУ.

ВНУ павінны мець у наяўнасці працэдуры і інструменты для збору, маніторынгу і далейшых дзеянняў на аснове дадзеных пра акадэмічныя дасягненні студэнтаў. Справядлівае прызнанне кваліфікацый вышэйшай адукацыі, перыядаў навучання і папярэдняга навучання, уключаючы прызнанне нефармальнай і інфармальнай

адукацыі, з'яўляюцца неад'емнымі кампанентамі для гарантавання акадэмічнага прагрэсу студэнтаў і адначасова спрыяюць іх мабільнасці. Для таго каб гарантаваць належныя працэдурны прызнання кваліфікацыі, ВНУ абавязаны на:

- Забеспячэнне ўзгодненасці сваіх інстытуцыйных практык прызнання кваліфікацыі з прынцыпамі Лісабонскай канвенцыі аб прызнанні;
- Супрацоўніцтва з іншымі адукацыйнымі ўстановамі і нацыянальным цэнтрам ENIC/NARIC¹² з мэтай забеспячэння ўзгодненасці прызнання кваліфікацыі па ўсёй краіне.

Выпуск уяўляе сабой вышэйшую кропку дасягненняў студэнта за ўвесь перыяд яго навучання. Студэнты павінны атрымаць ад адукацыйнай установы дакументы, у якіх пацвярджаецца атрыманая кваліфікацыя, уключаючы дасягнутыя вынікі навучання, а таксама кантэкст, узровень, змест і статус атрыманай адукацыі, і сведчанне атрыманага і паспяхова завершанага навучання.

1.5 Прафесарска-выкладчыцкі склад

Стандарт:

Адукацыйныя ўстановы павінны гарантаваць кампетэнтнасць сваіх прафесарска-выкладчыцкага складу. Яны павінны забяспечыць справядлівыя і празрыстыя працэдурны найму і прафесійнага росту і развіцця сваіх выкладчыкаў.

Рэкамендацыі:

Роля выкладчыка з'яўляецца першачарговай у атрыманні студэнтамі высакаякаснай адукацыі і іх матывацыі да набыцця новых ведаў, кампетэнцый і навыкаў. Усё больш разнастайны кантынгент студэнтаў і большая арыентацыя ВНУ на вынікі навучання патрабуюць выкладання і навучання, арыентаваных на студэнта і, такім чынам, змены ролі выкладчыка (гл. Стандарт 1.3).

ВНУ нясуць асноўную адказнасць за якасць працы сваіх прафесараў і выкладчыкаў і за прадастаўленне ім спрыяльнага асяроддзя для эфектыўнай працы. У такім асяроддзі:

- Усталёўваюць і прытрымліваюцца ясных, празрыстых і справядлівых крытэраў прыёму на працу і ўмоваў занятасці выкладчыкаў у адукацыйнай установе, а значэнне выкладання прызнаецца найвышэйшым;
- Прадстаўляюцца магчымасці і стымулюецца кар'ерны рост і прафесійнае развіццё прафесарска-выкладчыцкага складу;

¹² Сетка Еўрапейскіх інфармацыйных цэнтраў у Еўрапейскім рэгіёне і Нацыянальных інфармацыйных цэнтраў акадэмічнага прызнання ў Еўрапейскім саюзе

- Заахвочваецца навуковая дзейнасць для ўмацавання сувязяў паміж навучаннем і навуковымі даследаваннямі;
- Заахвочваюцца інавацыйныя методыкі выкладання і выкарыстанне перадавых тэхналогій.

1.6 Адукацыйныя рэсурсы і сістэма падтрымкі студэнтаў

Стандарт:

Адукацыйныя ўстановы павінны мець у наяўнасці дастатковыя фінансавыя сродкі для рэалізацыі розных відаў навучальнай дзейнасці, гарантаваць даступнасць навучальных рэсурсаў і іх адпаведнасць адукацыйным задачам, а таксама даступнасць службаў падтрымкі студэнтаў.

Рэкамендацыі:

Для забеспячэння належнай вышэйшай адукацыі, ВНУ павінны прапаноўваць неабходныя адукацыйныя рэсурсы, як матэрыяльныя (бібліятэкі, разнастайныя навучальныя і кампутарныя сродкі), так і чалавечыя (рэпетытары, дадатковыя настаўнікі, іншыя кансультанты). Роля такіх службаў падтрымкі асабліва важная для палягчэння мабільнасці студэнтаў у рамках і па-за межамі розных сістэм вышэйшай адукацыі.

Пры размеркаванні, планаванні і забеспячэнні навучэнцаў адукацыйнымі рэсурсамі службы падтрымкі павінны ўлічваць патрэбы розных груп (дарослых студэнтаў, студэнтаў няпоўнага працоўнага дня, завочнікаў, замежных студэнтаў, а таксама навучэнцаў з абмежаванымі магчымасцямі) і прымаць пад увагу тэндэнцыі зруху ў бок студэнтацэнтрычнага навучання, і важнасці індывідуальнага падыходу да кожнага навучэнца.

Адукацыйным установам варта арганізоўваць дзейнасць службаў падтрымкі з улікам асаблівасцяў сваёй ВНУ. Тым не менш, унутранае забеспячэнне якасці павінна гарантаваць, што ўсе рэсурсы і службы лёгка дасягальныя, адпаведныя мэтам і што студэнты пра іх ведаюць. У прапанове паслуг па падтрымцы ключавая роля належыць адміністрацыйнаму персаналу, таму ВНУ неабходна забяспечваць прафесіяналізм сваіх супрацоўнікаў і магчымасці для павышэння іх кваліфікацыі.

1.7 Кіраванне інфармацыяй

Стандарт:

Адукацыйныя ўстановы павінны гарантаваць, што яны збіраюць, аналізуюць і выкарыстоўваюць неабходную інфармацыю для эфектыўнага кіравання рэалізацыяй сваіх праграм і іншых напрамкаў сваёй дзейнасці.

Рэкамендацыі:

Дакладная інфармацыя - неабходная ўмова для прыняцця ўзважаных рашэнняў. Адукацыйным установам варта выкарыстоўваць гэтую інфармацыю для таго, каб усведамляць, якія сістэмы працуюць належным чынам, а дзе ёсць патрэба ў паляпшэнні. Таму эфектыўныя працэдуры збору і аналізу інфармацыі пра навучальныя праграмы і іншыя віды дзейнасці ВНУ павінны быць убудаваныя ў функцыянаванне ўнутранай сістэмы забеспячэння якасці.

Тое, якая менавіта інфармацыя збіраецца, у некаторай ступені залежыць ад тыпу і місіі адукацыйнай установы, але наступныя дадзеныя таксама варта ўлічваць:

- Ключавыя паказчыкі паспяховасці студэнтаў;
- Звесткі пра склад студэнтаў;
- Узровень паспяховасці, навучальны прагрэс і працэнт адсеву студэнтаў;
- Задаволенасць студэнтаў навучальнымі праграмамі;
- Даступнасць адукацыйных рэсурсаў і службаў падтрымкі студэнтаў;
- Працаўладкаванне і кар’ерны рост выпускнікоў.

Могучь выкарыстоўвацца розныя метады збору інфармацыі. Важна, каб студэнты і супрацоўнікі былі ўключаныя ў збор і аналіз інфармацыі і планаванне адпаведных далейшых дзеянняў.

1.8 Інфармаванне грамадскасці

Стандарт:

Адукацыйныя ўстановы павінны публікаваць інфармацыю пра сваю дзейнасць, у т.л. пра навучальныя праграмы, якая павінна быць яснай, дакладнай, аб’ектыўнай, актуальнай і даступнай.

Рэкамендацыі:

Інфармацыя пра дзейнасць ВНУ карысная як для патэнцыйных і цяперашніх студэнтаў, так і для выпускнікоў, іншых стэйкхолдэраў і для шырокай грамадскасці.

Таму ВНУ варта прапаноўваць інфармацыю пра сваю дзейнасць, уключаючы праграмы, якія яны рэалізуюць, і крытэры адбора для паступлення на навучанне па гэтых праграмах, зададзеныя вынікі навучання па гэтых праграмах, кваліфікацыі, якія за іх прысвойваюцца, метадыкі выкладання, навучання і працэдур ацэнкі, праходныя балы і навучальныя магчымасці, якія прапануюцца студэнтам, а таксама інфармацыю пра працэнт працаўладкавання выпускнікоў.

1.9 Пастаянны маніторынг і перыядычная пераацэнка праграм

Стандарт:

ВНУ павінны праводзіць маніторынг і перыядычную пераацэнку сваіх навучальных праграм для таго, каб гарантаваць, што праграмы дасягаюць сваёй мэты і адказваюць патрэбам студэнтаў і грамадства. Вынікі гэтых пераацэнак павінны весці да пастаяннага ўдасканалення праграм. Усе зацікаўленыя асобы павінны быць праінфармаваныя пра любыя запланаваныя або ўжо распачатыя дзеянні ў дачыненні да навучальных праграм.

Рэкамендацыі:

Пастаянны маніторынг, перыядычная пераацэнка і перагляд адукацыйных праграм маюць на мэце забеспячэнне іх эфектыўнай рэалізацыі і стварэнне спрыяльнага навучальнага асяроддзя для студэнтаў.

Яны ўключаюць ацэнку:

- Зместу праграмы ў святле апошніх дасягненняў навукі па канкрэтнай дысцыпліне для забеспячэння актуальнасці праграмы;
- Зменлівых патрэбаў грамадства;
- Працавыдаткаў студэнтаў, іх паспяховасці і вынікаў выпуску студэнтаў па праграме;
- Эфектыўнасці працэдур ацэньвання студэнтаў па праграме;
- Чаканняў, патрэбаў і задаволенасці студэнтаў навучаннем па праграме;
- Навучальнага асяроддзя і службаў падтрымкі, а таксама іх адпаведнасці мэтам праграмы.

Праграмы павінны рэгулярна праходзіць пераацэнку і перагляд з уключэннем студэнтаў і іншых стэйхолдэраў. Сабраная інфармацыя аналізуецца, і праграма прыводзіцца ў адпаведнасць з сучаснымі патрабаваннямі. Унесеныя ў праграму змяненні выкладаюцца ў публічны доступ.

1.10 Перыядычныя працэдур знешняга забеспячэння якасці

Стандарт:

Адукацыйныя ўстановы павінны рэгулярна праходзіць працэдуры знешняга забеспячэння якасці ў адпаведнасці з дадзенымі Стандартамі і рэкамендацыямі забеспячэння якасці.

Рэкамендацыі:

Знешняе забеспячэнне якасці праз розныя працэдуры дазваляе ацаніць эфектыўнасць працэсаў унутранага забеспячэння якасці ВНУ. Яно з'яўляецца каталізатарам удасканалення адукацыйнай установы і прапануе новыя напрамкі яе развіцця, а таксама прапануе самой ВНУ і грамадскасці інфармацыю пра якасць яе дзейнасці.

ВНУ павінны рэгулярна ўдзельнічаць у перыядычных працэдурах знешняга забеспячэння якасці, якія, пры неабходнасці, улічваюць адпаведныя патрабаванні заканадаўства, у рамках якога яны дзейнічаюць. Таму, у залежнасці ад кантэксту, знешняе забеспячэнне якасці можа праходзіць у розных формах і факусавацца на розных узроўнях функцыянавання ВНУ (адукацыйная праграма, факультэт або ўся навучальная ўстанова ў комплексе).

Забеспячэнне якасці - гэта бесперарыйны працэс, які не завяршаецца пасля атрымання вонкавага водгуку, напісання справаздачы або далейшых дзеянняў ВНУ па рэзультатах ацэнкі. Таму адукацыйныя ўстановы павінны імкнуцца да таго, каб прагрэс, дасягнуты з часу апошняй працэдуры знешняга забеспячэння якасці, не спыняўся і пры падрыхтоўцы да наступнай працэдуры.

Частка 2: Стандарты і рэкамендацыі знешняга забеспячэння якасці

2.1 Улік працэдур унутранага забеспячэння якасці

Стандарт:

Працэдурны знешняга забеспячэння якасці павінны ўлічваць эфектыўнасць працэдур унутранага забеспячэння якасці, апісаных у Частцы 1 дадзеных Стандартаў і рэкамендацый забеспячэння якасці.

Рэкамендацыі:

Забеспячэнне якасці ў вышэйшай адукацыі грунтуецца на адказнасці ВНУ за якасць сваіх праграм і іншых паслуг. Таму важна, каб працэсы знешняга забеспячэння якасці прызнавалі і падкрэслівалі адказнасць ВНУ за забеспячэнне якасці. Для ўмацавання сувязі паміж унутраным і знешнім забеспячэннем якасці, знешняе забеспячэнне якасці павінна ўлічваць стандарты Часткі 1, якія могуць па-рознаму трактавацца, у залежнасці ад характару працэдур знешняга забеспячэння якасці.

2.2 Распрацоўка мэтазгодных працэдур знешняга забеспячэння якасці

Стандарт:

Усе працэдурны знешняга забеспячэння якасці павінны быць вызначаныя і распрацаваныя ў адпаведнасці з пастаўленымі для іх мэтамі і задачамі і браць пад увагу адпаведныя нарматыўна-прававыя палажэнні. Неабходна прыцягваць стэйкхолдэраў да распрацоўкі і пастаяннага ўдасканалення гэтых працэдур.

Рэкамендацыі:

Пастаноўка дакладна вызначаных мэтаў знешняга забеспячэння якасці, узгодненых з усімі стэйкхолдэрамі, істотна важная для гарантыі іх эфектыўнасці і аб'ектыўнасці.

Мэты, задачы і рэалізацыя працэдур знешняга забеспячэння якасці павінны:

- Улічваць узровень працавыдаткаў і фінансавую нагрузку, якую яны ўскладаюць на ВНУ;
- Улічваць неабходнасць падтрымкі ВНУ у далейшым удасканаленні яе дзейнасці;
- Даваць магчымасць ВНУ дэманстраваць сваё ўдасканаленне;
- Мець сваім рэзультатам дакладныя дадзеныя па выніках навучання і далейшых дзеяннях ВНУ па выніках гэтага працэсу.

Сістэма знешняга забеспячэння якасці можа быць больш гнуткай, калі ВНУ будуць дэманстраваць эфектыўнасць уласных працэдур знешняга забеспячэння якасці.

2.3 Працэдурны знешняга забеспячэння якасці

Стандарт:

Працэдурны знешняга забеспячэння якасці павінны быць надзейнымі, эфектыўнымі, загадзя вызначанымі і прымяняцца паслядоўна, а іх вынікі павінны публікавацца. Такія працэдурны ўключаюць:

- Самаацэнку ВНУ, або аналагічную працэдуру;
- Знешнюю ацэнку, якая звычайна прадугледжвае наведванне ВНУ групай экспертаў;
- Публікацыю поўнай справаздачы экспертнай камісіі;
- Узгодненыя працэдурны далейшых дзеянняў ВНУ.

Рэкамендацыі:

Працэдурны знешняга забеспячэння якасці, праведзеныя прафесійна, паслядоўна і празрыста, забяспечваюць прыняцце іх вынікаў адукацыйнай установай і іх рэзультатыўнасць.

У залежнасці ад распрацоўкі сістэмы знешняга забеспячэння якасці, ВНУ прапануе аснову для яе - справаздачу па самаацэнцы або збор іншых матэрыялаў, якія ўключаюць пацвярджальныя дадзеныя. Пісьмовая дакументацыя, як правіла, дапаўняецца інтэрв'ю са стэйкхолдэрамі падчас азнаямляльнага візіту ў адукацыйную ўстанову. Вынікі ацэнкі абагульняюцца ў выглядзе справаздачы (гл. Стандарт 2.5), складзенай групай знешніх экспертаў (гл. Стандарт 2.4).

Знешняе забеспячэнне якасці не завяршаецца публікацыяй экспертнай справаздачы; наадварот, справаздача з'яўляецца кіраўніцтвам для далейшых дзеянняў ВНУ. Агенцтвы забеспячэння якасці маюць паслядоўна прапісаныя працэсы далейшых дзеянняў для адукацыйных устаноў пасля завяршэння іх знешняй ацэнкі. Характар гэтых дзеянняў залежыць ад распрацоўкі працэдур знешняга забеспячэння якасці.

2.4 Эксперты

Стандарт:

Знешняе забеспячэнне якасці павінна праводзіцца групай знешніх экспертаў, у якую ўваходзяць прадстаўнікі (-і) студэнцкай супольнасці.

Рэкамендацыі:

У аснове знешняга забеспячэння якасці ляжыць шырокі досвед ацэнак, праведзеных роўнымі па статусу экспертамі, якія паляпшаюць якасць працы агенцтва знешняга забеспячэння якасці праз уключэнне ў ацэнку меркаванняў разнастайных стэйкхолдэраў - іншых ВНУ, навукоўцаў, студэнтаў, прадстаўнікоў прафесійнай супольнасці.

Для забеспячэння эфектыўнасці, значнасці і ўзгодненасці працы экспертаў, неабходны:

- Іх пільны адбор;
- Наяўнасць у экспертаў адпаведных уменняў, і навыкаў і кампетэнтнасці пры выкананні іх працы;
- Гарантаванне адпаведнага навучання экспертаў і /або інструктажу.

Агенцтва гарантуе аб'ектыўнасць і бесстароннасць экспертаў і адсутнасць канфліктаў інтарэсаў.

Агенцтвам рэкамендуецца прадугледзець магчымасць дадатковага напрамку знешняга забеспячэння якасці шляхам прыцягнення ў камісіі міжнародных экспертаў, напрыклад, членаў экспертных панэляў.

2.5 Крытэры прыняцця канчатковых рашэнняў

Стандарт:

Усе канчатковыя рашэнні, якія прымаюцца па завяршэнні працэдур знешняга забеспячэння якасці, павінны грунтавацца на падрабязна распрацаваных і агульнадаступных крытэрах, якія прымяняюцца паслядоўна і ўзгоднена, незалежна ад таго, ці заканчваецца працэдура прыняццем афіцыйнага рашэння.

Рэкамендацыі:

Знешняе забеспячэнне якасці, у асаблівасці яго вынікі, аказваюць істотны ўплыў на ВНУ і праграмы, якія праходзяць працэдурны знешняга забеспячэння якасці.

У мэтах захавання бесстаронняга ацэнкі і дакладнасці яе вынікаў, вынясенне канчатковых рашэнняў па знешнім забеспячэнні якасці павінна грунтавацца на загаддзя вызначаных і апублікаваных крытэрах, якія прымяняюцца паслядоўна і ўзгоднена і базуюцца на дакладных фактах. У залежнасці ад сістэмы знешняга забеспячэння якасці, вынікі знешніх ацэначных працэдур могуць прымаць розныя формы, напрыклад, рэкамендацыі, заключэнні ці афіцыйныя рашэнні.

2.6 Састаўленне справаздач

Стандарт:

Павінны публікавацца поўныя справаздачы экспертаў, складзеныя карэктна і даступнай мовай, доступ да якіх павінен быць адкрыты акадэмічнай супольнасці, знешнім партнёрам і іншым зацікаўленым асобам. Любыя вынікі і высновы, якія агенцтва прымае на аснове сваіх справаздач, павінны быць апублікаваныя разам з імі.

Рэкамендацыі:

Справаздача экспертнай камісіі па знешнім забеспячэнні якасці - аснова, на якой грунтуюцца далейшыя дзеянні ВНУ па ўдасканаленні сваіх сістэму Справаздача з'яўляецца крыніцай інфармацыі для грамадскасці пра дзейнасць адукацыйнай установы. Такім чынам, каб справаздача была максімальна рэзультатыўнай, яна павінна быць дакладна структураванай, сціслай, напісанай даступнай мовай і змяшчаць:

- Апісанне кантэксту (апісанне спецыфікі дзейнасці ВНУ);
- Апісанне працэдуры знешняга забеспячэння якасці, якая ўключае ўдзел экспертаў;
- Дакументальныя сведчанні, іх аналіз і выяўленыя дадзеныя;
- Высновы;
- Прыклады належнай практыкі, прадэманстраванай ВНУ;
- Рэкамендацыі па далейшых дзеяннях ВНУ.

Падрыхтоўка падагульняючай справаздачы можа таксама быць карыснай.

Працэс падрыхтоўкі справаздачы можа быць удасканаленым, калі ВНУ будзе прадастаўленая магчымасць уносіць у дакумент выпраўленні, якія тычацца фактычных недакладнасцяў у дакуменце, перад канчатковым афармленнем справаздачы.

2.7 Скаргі і апеляцыі

Стандарт:

Працэдуры падачы скаргаў і апеляцый павінны быць выразна апісаныя, улічваюцца пры распрацоўцы працэдур знешняга забеспячэння якасці, а факт падачы скаргі павінен паведамляцца адукацыйным установам.

Рэкамендацыі:

Для гарантыі правоў ВНУ і аб'ектыўнага прыняцця рашэнняў працэдуры знешняга забеспячэння якасці павінны быць адкрытымі і падсправаздачнымі. Тым не менш, могуць узнікаць непаразуменні ці незадаволенасць працэсам або яго афіцыйнымі вынікамі. ВНУ павінны мець магчымасць ставіць пад сумнеў экспертную ацэнку

агентстваў; агенствы, у сваю чаргу, павінны вырашаць такія пытанні прафесійна, з дапамогай дакладна вызначаных і паслядоўных працэдур. Працэдура апеляцыі дазваляе ВНУ выказаць сваю незадаволенасць правядзеннем працэсу ацэнкі або асобамі, якія яго праводзілі.

Пры падачы апеляцыі ВНУ ставіць пад сумнеў афіцыйныя вынікі працэдуры знешняга забеспячэння якасці і спрабуе прадэманстраваць, што вынікі ацэнкі не грунтуюцца на пераканаўчых доказах, што крытэры прымяняліся некарэктна ці што адпаведныя працэдуры праводзіліся непаслядоўна.

Частка 3: Стандарты і рэкамендацыі агенцтвам забеспячэння якасці

3.1 Дзейнасць, палітыка і працэсы забеспячэння якасці

Стандарт:

Агенцтвы павінны рэгулярна ажыццяўляць працэсы і працэдуры знешняга забеспячэння якасці, як гэта вызначана ў Частцы 2 дадзеных Стандартаў. Яны павінны мець дакладна і падрабязна сфармуляваныя мэты і задачы, якія ўвасабляюцца ў паўсядзённай дзейнасці агенцтва. Мэты і задачы агенцтва з'яўляюцца часткай яго місіі, якая знаходзіцца ў свабодным доступе. Агенцтвы павінны заахвочваць стэйкхолдэраў да ўдзелу ў сваёй дзейнасці і ў кіраўніцтве.

Рэкамендацыі:

Для таго, каб забяспечыць значнасць і неабходнасць працэсаў знешняга забеспячэння якасці, важна, каб ВНУ і грамадскасць давяралі агенцтвам. Таму агенцтвы павінны апісваць і публікаваць мэты і задачы сваёй дзейнасці па забеспячэнні якасці, характар узаемадзеяння з адпаведнымі стэйкхолдэрамі ў вышэйшай адукацыі, асабліва з ВНУ, і кантэкст сваёй працы. Экспертныя магчымасці агенцтва могуць быць пашыраныя праз уключэнне замежных экспертаў у яго камісіі.

З рознымі мэтамі агенцтвы рэалізуюць розныя віды дзейнасці па знешнім забеспячэнні якасці, такія як ацэнка, праверка, аўдыт, вызначэнне кошту, акрэдытацыя і іншыя падобныя працэдуры, як на праграмным, так і на інстытуцыйным узроўні. Гэтыя віды дзейнасці могуць праводзіцца па-рознаму. Таму, калі агенцтвы яе ажыццяўляюць, яны павінны праводзіць выразнае размежаванне паміж знешнім забеспячэннем якасці і іншымі абласцямі сваёй дзейнасці.

3.2 Афіцыйны статус

Стандарт:

Агенцтвы павінны мець юрыдычна пацверджаную прававую аснову сваёй дзейнасці і быць афіцыйна прызнаным кампетэнтнымі дзяржаўнымі органамі агенцтвам забеспячэння якасці.

Рэкамендацыі:

У прыватнасці, калі працэдура знешняга забеспячэння якасці праводзіцца з мэтай устанаўлення адпаведнасці сістэм ВНУ нарматыўна-прававой базе, адукацыйная ўстанова павінна быць упэўненая, што вынікі гэтага працэсу будуць прынятыя сістэмай вышэйшай адукацыі, дзяржавай, стэйкхолдэрамі і грамадскасцю.

3.3 Незалежнасць

Стандарт:

Агенцтвы павінны быць незалежнымі і дзейнічаць аўтаномна. Яны нясуць поўную адказнасць за праводзімыя працэдур і іх вынікі, на якія не могуць уплываць ніякія трэція бакі.

Рэкамендацыі:

Аўтаномным ВНУ патрэбныя незалежныя агенцтвы ў якасці партнёраў.

Для ўстанаўлення факта незалежнасці агенцтва значэнне маюць наступныя фактары:

- Арганізацыйная незалежнасць, пацверджаная афіцыйнымі дакументамі (напрыклад, дзяржаўнымі або прававымі актамі, статутам арганізацыі), якія абумоўліваюць незалежнасць агенцтва ад трэціх бакоў (іншых ВНУ, дзяржавы і іншых стэйкхолдэраў);
- Функцыянальная незалежнасць: вызначэнне і функцыянаванне працэдур і метадаў агенцтва, намінацыя і прызначэнне знешніх экспертаў ажыццяўляюцца аўтаномна і незалежна ад трэціх бакоў (іншых ВНУ, дзяржавы і іншых стэйкхолдэраў);
- Незалежнасць афіцыйных вынікаў: пры тым, што зацікаўленыя бакі, асабліва студэнты, бяруць удзел у працэдурах забеспячэння якасці, агенцтва нясе адказнасць за канчатковыя вынікі гэтых працэдур.

Агенцтвы павінны давесці да ведама ўсіх асоб, якія ўдзельнічаюць у яго дзейнасці па знешнім забеспячэнні якасці (напр., у якасці экспертаў), што, нягледзячы на тое, што яны могуць быць прызначаныя трэцім бокам, падчас працы з агенцтвам эксперты выступаюць у сілу сваіх уласных здольнасцяў і ад свайго імя, а не прадстаўляюць інтарэсы сваёй арганізацыі. Незалежнасць неабходная для таго, каб працэдур і рашэнні агенцтва былі заснаваныя выключна на экспертнай ацэнцы.

3.4 Тэматычны аналіз**Стандарт:**

Агенцтвы павінны рэгулярна публікаваць справаздачы, у якіх аналізуюцца агульныя высновы і публікуюцца даследванні па рэзультатах іх дзейнасці па знешнім забеспячэнні якасці.

Рэкамендацыі:

У працэсе сваёй працы агенцтвы атрымліваюць інфармацыю пра праграмы і адукацыйныя ўстановы. Гэтая інфармацыя можа быць карыснай і для іншых мэтаў, забяспечваючы матэрыял для структурнага аналізу ўсёй сістэмы вышэйшай адукацыі, а таксама для рэфлексіі і ўдасканалення палітыкі і працэсаў забеспячэння якасці ў інстытуцыйным, нацыянальным і міжнародным кантэкстах.

Дбайны вычарпальны аналіз гэтай інфармацыі можа паказаць тэндэнцыі развіцця ў сферы адукацыі, падкрэсліць прыклады належнай практыкі і выявіць існуючыя праблемы.

3.5 Рэсурсы

Стандарт:

Агенцтвы павінны мець належныя і дастатковыя кадравыя і фінансавыя рэсурсы для рэалізацыі сваёй дзейнасці.

Рэкамендацыі:

Улічваючы істотны ўплыў, які вышэйшая адукацыя аказвае на развіццё ўсяго грамадства і кожнага чалавека, грамадства і дзяржава зацікаўленыя ў тым, каб агенцтвы мелі неабходнае і дастатковае фінансаванне. Належныя рэсурсы агенцтваў спрыяюць іх эфектыўнай і плённай працы па арганізацыі і рэалізацыі дзейнасці па забеспячэнні якасці. Акрамя гэтага, дастатковыя рэсурсы дазваляюць удасканалваць і аналізаваць вынікі дзейнасці агенцтва, а таксама інфармаваць грамадскасць пра яе рэзультаты.

3.6 Унутранае забеспячэнне якасці і прафесійная этыка

Стандарт:

Агенцтвы павінны мець працэдуры ўнутранага забеспячэння якасці, звязаныя з вызначэннем, забеспячэннем і ўдасканаленнем якасці сваіх працэсаў і сумленнасці сваіх дзеянняў.

Рэкамендацыі:

Агенцтвы павінны быць падсправаздачныя сваім стэйкхолдэрам. Менавіта таму высокія прафесійныя стандарты і сумленная праца -- абавязковыя ўмовы дзейнасці агенцтваў. Знешняя ацэнка і ўдасканаленне працы павінны ажыццяўляцца пастаянна для забеспячэння аптымальнага ўзроўню паслуг агенцтваў для адукацыйных устаноў і грамадства.

Агенцтвы павінны мець ўнутраную палітыку забеспячэння якасці, апублікаваную на ўласным сайце. Гэтая палітыка павінна гарантаваць, што:

- усе асобы, залучаныя ў дзейнасць агенцтва, дзейнічаюць кампетэнтна, прафесійна і прытрымліваюцца прафесійнай этыкі;
- агенцтва мае механізмы ўнутранай і знешняй зваротнай сувязі, што вядзе да пастаяннага ўдасканалення яго працы;
- агенцтва прымае меры супраць любых праяваў нецярпімасці і дыскрымінацыі;

- агенцтва падтрымлівае належную сувязь з адпаведнымі дзяржаўнымі органамі, пад юрысдыкцыяй якіх яно знаходзіцца;

- любая дзейнасць і матэрыялы, прадстаўленыя субпадрадчыкамі, знаходзяцца ў адпаведнасці з дадзенымі Стандартамі і рэкамендацыямі забеспячэння якасці, калі некаторыя ці ўсе часткі працэдуры забеспячэння якасці выконваюцца іншымі бакамі на аснове дамовы субпадраду;

- агенцтва мае права вызначаць статус і працэдуры прызнання навучальных устаноў, сумесна з якімі яно праводзіць свае працэдуры знешняга забеспячэння якасці.

3.7 Перыядычная знешняя ацэнка агенцтваў

Стандарт:

Агенцтвы павінны праходзіць знешнюю ацэнку сваёй дзейнасці не радзей, чым адзін раз на пяць гадоў, для таго, каб прадэманстраваць сваю адпаведнасць Стандартам і рэкамендацыям забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі.

Рэкамендацыі:

Перыядычная знешняя адзнака дапамагае агенцтву аналізаваць сваю палітыку і дзейнасць. Яна дае магчымасць прадэманстраваць самому агенцтву і яго стэйкхолдэрам, што яно працягвае прытрымлівацца прынцыпаў, выкладзеных у Стандартах і рэкамендацыях забеспячэння якасці ЕНЕА.

III. Дадатак: Зборны пералік стандартаў забеспячэння якасці ў вышэйшай адукацыі

Частка 1: Стандарты ўнутранага забеспячэння якасці ў вышэйшых навучальных установах

1.1 Палітыка і працэдуры забеспячэння якасці

Адукацыйныя ўстановы павінны мець адкрытую палітыку забеспячэння якасці, якая з'яўляецца часткай палітыкі стратэгічнага кіравання ВНУ. Унутраныя стэйкхолдэры павінны распрацоўваць і ўкараняць гэтую палітыку з дапамогай адпаведных структур і працэсаў і з прыцягненнем знешніх стэйкхолдэраў.

1.2 Распрацоўка і зацвярджэнне праграм

Адукацыйныя ўстановы павінны мець працэдуры для распрацоўкі і зацвярджэння сваіх праграм. Праграмы павінны распрацоўвацца так, каб найлепшым чынам адпавядаць вызначаным для іх мэтам, уключаючы зададзеныя вынікі навучання. Кваліфікацыя, якую студэнт атрымае ў выніку засваення праграмы, павінна быць дакладна апісанай і растлумачанай студэнту і суаднесенай з адпаведным узроўнем нацыянальнай рамкі кваліфікацый і, такім чынам, Рамкі кваліфікацый Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі

1.3 Навучанне, выкладанне і ацэнка, арыентаваныя на студэнта

Адукацыйныя ўстановы павінны гарантаваць, што працэсы навучання і выкладання стымулююць студэнтаў да актыўнага ўдзелу ў рэалізацыі адукацыйнага працэсу і што працэдуры і метады ацэнкі адлюстроўваюць гэты падыход.

1.4 Прыём студэнтаў, іх паспяховасць, прызнанне кваліфікацый і атэстацыя

ВНУ павінны паслядоўна прымяняць загаддзя вызначаныя і апублікаваныя палажэнні, якія рэгулююць усе перыяды “жыццёвага цыклу” студэнта, г.зн. яго прыём у ВНУ, навучальны прагрэс, прызнанне кваліфікацый і атэстацыя.

1.5 Прафесарска-выкладчыцкі склад

Адукацыйныя ўстановы павінны гарантаваць кампетэнтнасць свайго прафесарска-выкладчыцкага складу. Яны павінны забяспечыць справядлівыя і празрыстыя працэдуры найму і прафесійнага росту і развіцця сваіх выкладчыкаў.

1.6 Адукацыйныя рэсурсы і сістэма падтрымкі студэнтаў

Адукацыйныя ўстановы павінны мець у наяўнасці дастатковыя фінансавыя сродкі для рэалізацыі розных відаў навучальнай дзейнасці, гарантаваць даступнасць навучальных рэсурсаў і іх адпаведнасць адукацыйным задачам, а таксама даступнасць службаў падтрымкі студэнтаў.

1.7 Кіраванне інфармацыяй

Адукацыйныя ўстановы павінны гарантаваць, што яны збіраюць, аналізуюць і выкарыстоўваюць неабходную інфармацыю для эфектыўнага кіравання рэалізацыяй сваіх праграм і іншых напрамкаў сваёй дзейнасці.

1.8 Інфармаванне грамадскасці

Адукацыйныя ўстановы павінны публікаваць інфармацыю пра сваю дзейнасць, у т.л. пра навучальныя праграмы, якая павінна быць яснай, дакладнай, аб'ектыўнай, актуальнай і даступнай.

1.9 Пастаянны маніторынг і перыядычная пераацэнка праграм

ВНУ павінны праводзіць маніторынг і перыядычную пераацэнку сваіх навучальных праграм для таго, каб гарантаваць, што праграмы дасягаюць сваёй мэты і адказваюць патрэбам студэнтаў і грамадства. Вынікі гэтых пераацэнак павінны весці да пастаяннага ўдасканалення праграм. Усе зацікаўленыя асобы павінны быць праінфармаваныя пра любыя запланаваныя або ўжо распачатыя дзеянні ў дачыненні да навучальных праграм.

1.10 Перыядычныя працэдурныя знешняга забеспячэння якасці

Адукацыйныя ўстановы павінны рэгулярна праходзіць працэдурныя знешняга забеспячэння якасці ў адпаведнасці з дадзенымі Стандартамі і рэкамендацыямі забеспячэння якасці.

Частка 2: Стандарты знешняга забеспячэння якасці ў вышэйшай адукацыі

2.1 Улік працэдур унутранага забеспячэння якасці

Працэдурныя знешняга забеспячэння якасці павінны ўлічваць эфектыўнасць працэдур унутранага забеспячэння якасці, апісаных у Частцы 1 дадзеных Стандартаў і рэкамендацый забеспячэння якасці.

2.2 Распрацоўка мэтазгодных працэдур знешняга забеспячэння якасці

Усе працэдурныя знешняга забеспячэння якасці павінны быць вызначаныя і распрацаваныя ў адпаведнасці з пастаўленымі для іх мэтамі і задачамі і браць пад увагу адпаведныя нарматыўна-прававыя палажэнні. Неабходна прыцягваць стэйкхолдэраў да распрацоўкі і пастаяннага ўдасканалення гэтых працэдур.

2.3 Працэдурныя знешняга забеспячэння якасці

Працэдурны знешняга забеспячэння якасці павінны быць надзейнымі, эфектыўнымі, загадзя вызначанымі і прымяняцца паслядоўна, а іх вынікі павінны публікавацца. Такія працэдурны ўключаюць:

- Самаацэнку ВНУ, або аналагічную працэдурну;
- Знешнюю ацэнку, якая звычайна прадугледжвае наведванне ВНУ групай экспертаў;
- Публікацыю поўнай справаздачы экспертнай камісіі;
- Узгодненыя працэдурны далейшых дзеянняў ВНУ.

2.4. Эксперты

Знешняе забеспячэнне якасці павінна праводзіцца групай знешніх экспертаў, у якую ўваходзяць прадстаўнікі (-і) студэнцкай супольнасці.

2.5 Крытэры прыняцця канчатковых рашэнняў

Усе канчатковыя рашэнні, якія прымаюцца па завяршэнні працэдур знешняга забеспячэння якасці, павінны грунтавацца на падрабязна распрацаваных і агульнадаступных крытэрах, якія прымяняюцца паслядоўна і ўзгоднена, незалежна ад таго, ці заканчваецца працедура прыняццем афіцыйнага рашэння.

2.6 Састаўленне справаздач

Павінны публікавацца поўныя справаздачы экспертаў, складзеныя карэктна і даступнай мовай, доступ да якіх павінен быць адкрыты акадэмічнай супольнасці, знешнім партнёрам і іншым зацікаўленым асобам. Любыя вынікі і высновы, якія агенцтва прымае на аснове сваіх справаздач, павінны быць апублікаваныя разам з імі.

2.7 Скаргі і апеляцыі

Працэдурны падачы скаргаў і апеляцый павінны быць выразна апісаныя, улічваюцца пры распрацоўцы працэдур знешняга забеспячэння якасці, а факт падачы скаргі павінен паведамляцца адукацыйным установам.

Частка 3: Стандарты для агенцтваў знешняга забеспячэння якасці

3.1 Дзейнасць, палітыка і працэсы забеспячэння якасці

Агенцтвы павінны праводзіць рэгулярную дзейнасць па знешнім забеспячэнні якасці, як гэта вызначана ў Частцы 2 дадзеных Стандартаў. Яны павінны мець дакладна і падрабязна сфармуляваныя мэты і задачы, якія ўвасабляюцца ў паўсядзённай дзейнасці агенцтва. Мэты і задачы агенцтва з'яўляюцца часткай яго місіі, якая

знаходзіцца ў свабодным доступе. Агенцтвы павінны заахвочваць стэйкхолдэраў да ўдзелу ў сваёй дзейнасці і ў кіраўніцтве.

3.2 Афіцыйны статус

Агенцтвы павінны мець юрыдычна пацверджаную прававую аснову сваёй дзейнасці і быць афіцыйна прызнаным кампетэнтнымі дзяржаўнымі органамі агенцтвам забеспячэння якасці.

3.3 Незалежнасць

Агенцтвы павінны быць незалежнымі і дзейнічаць аўтаномна. Яны нясуць поўную адказнасць за праводзімыя працэдуры і іх вынікі, на якія не могуць уплываць ніякія трэція бакі.

3.4 Тэматычны аналіз

Агенцтвы павінны рэгулярна публікаваць справаздачы, у якіх аналізуюцца агульныя высновы і публікуюцца даследванні па рэзультатах іх дзейнасці па знешнім забеспячэнні якасці.

3.5 Рэсурсы

Агенцтвы павінны мець належныя і дастатковыя чалавечыя і фінансавыя рэсурсы для рэалізацыі сваёй дзейнасці.

3.6 Унутранае забеспячэнне якасці і прафесійная этыка

Агенцтвы павінны мець працэдуры ўнутранага забеспячэння якасці, звязаныя з вызначэннем, забеспячэннем і ўдасканаленнем якасці сваіх працэсаў і сумленнасці сваіх дзеянняў.

3.7 Перыядычная знешняя ацэнка агенцтваў

Агенцтвы павінны праходзіць знешнюю ацэнку сваёй дзейнасці не радзей, чым адзін раз на пяць гадоў, для таго, каб прадэманстраваць сваю адпаведнасць Стандартам і рэкамендацыям забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі.

Стандарты і рэкамендацыі забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі, таксама вядомыя як Еўрапейскія стандарты і рэкамендацыі (ESG), з'яўляюцца асновай забеспячэння якасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі.

Яны з'яўляюцца адным з галоўных дасягненняў Балонскага працэса за апошнія дзесяцігоддзе, а таксама дзейнасці структуры, створанай у выніку рэалізацыі гэтага працэса -- Назіральнай групы Балонскага працэса (BFUG).